

ע"פ 375/22 - מדינת ישראל נגד פלוני

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פלייליים

ע"פ 375/22

לפני: כבוד המשנה לנשיאה נ' הנדל
כבוד השופט י' אלרון
כבוד השופטת י' וילנר

המערערת: מדינת ישראל

נגד

המשיב: פלוני

ערעור על פסק דינו של בית המשפט המחוזי חיפה ב-
תפ"ח 798-07-21 מיום 1.12.2021 שניתן על ידי
השופט אינאססלמה

תאריך הישיבה: ב' באדר א התשפ"ב (03.02.2022)

בשם המערערת: עו"ד עמרי כהן

בשם המשיב: עו"ד סאהר פאר

פסק-דין

השופט י' אלרון:

לפנינו ערעור המדינה (להלן: המערערת) על קולת העונש שנגזר על המשיב בגין אירוע אלים בו הכה את רעייתו, שבר את אפה, וניסה לדקור את דודו באמצעות סכין.

בית המשפט המחוזי בחיפה (השופט א' סלאמה) ב-ת"פ 798-07-21, גזר על המשיב ביום 1.12.2021 עונש של 18 חודשי מאסר בפועל, והורה על הפעלת עונש מאסר על תנאי בן 12 חודשים, באופן שבו 6 חודשים ממנו ירוצו בחופף, ו-6 חודשים במצטבר, כך שעל המשיב יהיה לרצות עונש של 24 חודשי מאסר בפועל, לצד ענישה נלווית.

עיקרי כתב האישום המתוקן

1. כמתואר בכתב האישום המתוקן, לאחר שהמשיב חשד כי רעייתו (להלן: המתלוננת) בוגדת בו, הוא הטמין ביום 9.6.2021 מכשיר טלפון נייד בסלון דירתם המשותפת (להלן: הדירה), על מנת להקליט את המתרחש בדירה בהעדרו. עם שובו לדירה, האזין להקלטה ומסבר כי תוכנה מלמד על כך שהמתלוננת בוגדת בו עם קרוב משפחתו, "הטיח" בה חשדו.

ביום 18.6.2021, בשעות הערב, המתלוננת שהתה בבית הוריו של המשיב הממוקם בקומה שמתחת לדירה (להלן: בית ההורים), יחד עם בנם המשותף, וכן אחותו ואמו. משהגיע המשיב לבית ההורים, "הטיח" במתלוננת פעם נוספת את חשדו כי היא בוגדת בו. כאשר המתלוננת ביקשה ממנו כי ישיב לה סכום כסף השייך לבנם, החל המשיב להכותה במכות אגרוף בפניה, בראשה ובידה השמאלית, עד שבני משפחתו "הדפו" אותו ממנה.

המשיב עזב את בית ההורים, ונסע ברכב המשפחה מספר מטרים עד אשר ראה את דודו - עסאם (להלן: עסאם), ובן דודו בן ה-17 - בלאל. השניים שהו במרפסת ביתם הסמוכה לדירה (להלן: המרפסת). המשיב איים על עסאם כי "ישחט את בניו", זאת משחשד כי המתלוננת בוגדת בו עם אחד מהם. אז, יצא מהרכב ושלף מכיסו סכין מתקפלת, עלה במדרגות המובילות למרפסת, וניסה לדקור את עסאם פעמיים באזור בטנו. עסאם התחמק ולא נפגע, והמשיב עזב את המקום.

כתוצאה ממעשיו של המשיב נגרמו למתלוננת שברים בעצם האף, המטומה וחתך בעפעף התחתון בעין שמאל, דימום תת לחמית ממפוראלי בעין שמאל ונפיחות ואודם ביד שמאל, והיא נזקקה לטיפול רפואי.

בגין מעשיו אלו יוחסו למשיב עבירות של ניסיון פציעה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 334, 335(א)(1) ו-25 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: החוק); חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, לפי סעיפים 333 ו-335(א)(1) לחוק; האזנת סתר שלא כדין ושימוש שלא כדין בהאזנה, לפי סעיפים 2(א) ו-(ג) לחוק; אימים, לפי סעיף 192 לחוק; והחזקת סכין שלא כדין, לפי סעיף 186(א) לחוק.

גזר דינו של בית המשפט המחוזי

2. המשיב הורשע בעובדות כתב האישום המתוקן במסגרת הסדר טיעון, אשר לא כלל הסכמה לעניין העונש.

3. בטיעוניה לעונש, המערערת הפנתה תחילה לעברו הפלילי של המשיב, הכולל הרשעה משנת 2017 בעבירה של חבלה חמורה ופציעה בנסיבות מחמירות בגינה הוטל עליו עונש מאסר על תנאי בר הפעלה; וכן והרשעה משנת 2010 בעבירות של חבלה חמורה בנסיבות מחמירות, היזק לרכוש, תקיפה וניסיון תקיפה סתם בנסיבות מחמירות. עוד עמדה המערערת על פסיקת בית משפט זה ביחס לחומרה שבביצוען של עבירות אלימות במשפחה והצורך בהחמרת הענישה בגינן.

לשיטת המערערת, יש לקבוע מתחמי ענישה נפרדים לכל אחת מבין העבירות בהן המשיב הורשע: מתחם אחד בגין מעשיו כלפי המתלוננת-בין 30 ל-54 לחודשי מאסר בפועל; ומתחם שני ביחס למעשיו כלפי עסאם- בין 12 ל-24 חודשי מאסר בפועל. בנסיבות המקרה דנן, נטען כי יש למקום את עונשו של המשיב ברף הגבוה של מתחמים אלו, ובנוסף להשית עליו עונש מאסר מותנה ארוך, קנס וכן פיצוי כספי למתלוננת ולעסאם.

4. מנגד, סניגורו של המשיב טען כי בגין האירוע בכללותו יש לקבוע מתחם עונש הולם שינוע בין 12 ל-30 חודשי מאסר ולמקם את עונשו ברף התחתון של מתחם זה -זאת בשל נסיבותיו האישיות; בהתחשב בכך שהרשעתו האחרונה היא מחודש נובמבר 2017; נוכח העובדה שההודעה במעשיו וקיבל עליהם אחריות; והיות שהמשיב והמתלוננת נפרדו. עוד טען כי יש להפעיל את עונש המאסר המותנה בר הפעלה שהוטל על המשיב, לכל הפחות בחלקו, באופן חופף.

המשיב עצמו הוסיף וטען ביחס למצב הרפואי של בנו, וציין כי טרם האירועים מושא כתב האישום הבחין בשינויים בהתנהגות בנו כתוצאה ממעשיהם של המתלוננת ובן-דודו, ולבסוף הסביר כי הוא מצטער על מעשיו, אך שהוא הלך, כלשונו, עם ה"רגש" שלו.

5. בגזר דינו, בית המשפט המחוזי קבע תחילה כי יש להתייחס להשתלשלות הדברים המתוארת בכתב האישום המתוקן כאל אירוע אחד, וכי נוכח הערכים המוגנים שנפגעו; טיבם של האירוע והפגיעות שנגרמו למתלוננת; הפסיקה המנחה ביחס לרף הענישה בגין עבירות אלו; העובדה שמעשיו של המשיב נעשו לעיניי בנם המשותף וניסיונו לדקור את דודו נעשה אף הוא אל מול בן-דודו הקטין; וכן מאחר שהרקע לעבירות הוא קנאה בקשר זוגי -יש לקבוע מתחם עונש הולם שבין 13 ל-40 חודשי מאסר בפועל.

במסגרת קביעת עונשו של המשיב בגדרי אותו מתחם, נפסק כי יש לתת משקל נכבד להודאתו, להתחשב בכך שנטל אחריות והביע צער על מעשיו. זאת לצד מתן משקל לעברו הפלילי, וכך שלמרות שאין מדובר בהרשעות "טריות" מדובר בעבירות אלימות.

בשקלול כלל הנתונים, פסק בית המשפט המחוזי כי יש למקם את עונשו של המשיב בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם- "על מנת לתת לנאשם [המשיב -י' א'] הזדמנות נוספת", כך שתקופת המאסר הכוללת שתוטל עליו תהיה "מידתית ותשקף נאמנה את מכלול הנסיבות בתיק" (פסקה 36 לגזר הדין).

6. בהתאם, נגזרו על המשיבעונושים כדלקמן: 18 חודשי מאסר בפועל; הפעלת עונש המאסר על תנאי לתקופה של 12 חודשים שנגזר על המשיב במסגרת ת"פ 42231-05-17 באופן שמחציתו - 6 חודשים, יופעל במצטבר, ומחציתו יופעל בחופף; 12 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות מסוג "פשע", למשך 3 שנים; 7 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור עבירת אלימות מסוג "עוון", למשך 3 שנים; 3 חודשי מאסר על תנאי לבל יעבור עבירה של האזנת סתר שלא כדין, למשך 3 שנים; פיצוי כספי למתלוננת בסכום של 10,000 ש"ח.

תמצית טענות הצדדים

7. לשיטת המערערת, העונש שנגזר על המשיב אינו הולם את חומרת העבירות בהן הורשע, משלא ניתן משקל מספק לרקע לביצוע ולעובדה שהן נעשו לנגד עיניהם של קטינים. עוד נטען, כי לא ניתן משקל לביצועה של עבירת האזנת סתר, אשר כשלעצמה מהווה עבירה מסוג פשע; ניסיונו של המשיב לפצוע את דודו; ואף לא לעברו הפלילי של המשיב, הכולל כאמור הרשעות קודמות בעבירות אלימות.

המערערת מוסיפה ומשיגה גם על קביעת בית המשפט המחוזי כי יש למקם את עונשו של המשיב בחלקו התחתון של מתחם העונש ההולם על מנת לתת לו "הזדמנות נוספת". לשיטתה, מלבד הודאתו והבעת צער על מעשיו, אין כל שיקול נוסף שיש לזקוף לזכותו, אשר יצדיק הקלה כה משמעותית, זאת בפרט בהעדר כל "אינדיקציה" שיקומית או המלצה להליך שיקומי כלשהו בעניינו.

8. אל מול עמדה זו, סניגורו של המשיב טען כי אין בפי המערערת טיעון שבית המשפט המחוזי לא התייחס אליו בגזר דינו, וכי השגותיה ממוקדות במישור המשקל הראוי שיוחס לשיקולים השונים. בהינתן זאת, ביקש להסתמך על גזר דינו של בית המשפט המחוזי ונימוקיו, משהעונש שהוטל על המשיב בגדרו מתאים והולם, ואינו מצדיק את התערבותה של ערכאת הערעור.

דיון והכרעה

9. אקדים ואומר, כי אני סבור שיש לקבל את הערעור, וכך אציע לחברי וחברתי.

10. כלל ידוע הוא שאין זה מדרכה של ערכאת הערעור למצות את הדין, ובית המשפט ייטה שלא להתערב בעונש שהושת על ידי הערכאה הדיונית, אלא במקרים שבהם ניכרת חריגה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר נפלה על פני הדברים טעות מהותית ובולטת בגזר הדין (ע"פ 4456/21 מדינת ישראל נ' אבו עבסה, פסקה 14 (23.1.2022); ע"פ 4497/18 מדינת ישראל נ' דרי, פסקה 15 (19.8.2018)).

המקרה שלפנינו הוא בגדר החריג לכלל, שכן בחינת נסיבותיו במשקפי מדיניות הענישה הראויה מעלה כי גזר דינו של בית המשפט המחוזי הקל עם המשיב יתר על המידה, באופן המצדיק את קבלת הערעור.

11. בית משפט זה עמד, לא פעם ולא פעמיים, על מדיניות הענישה המחמירה שיש לנקוט בעבירות אלימות מסוג זה. כפי שציינתי במקרה אחר:

"כפי שהודגש לא אחת, יש לנקוט במדיניות ענישה מחמירה ומרתיעה כלפי עבירות אלימות במשפחה - ואלימות בין בני זוג בפרט - על מנת למגר תופעה נפסדת זו. זאת, בין היתר לנוכח הקושי הקיים לעיתים בחשיפת עבירות אלו, המבוצעות בהסתר מאחורי מפתן הדלת; הפגיעה הקשה שהן מסבות לתחושת הביטחון של בני המשפחה - וקורבנות המעשים בפרט; והחשש מהסלמת המעשים באופן העלול אף לסכן את חיי בני המשפחה, ובהם בת זוגו של התוקף..."
(רע"פ 340/21 מסרי נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (28.1.2021); ראו גם: רע"פ 7846/21 אגבאריה נ' מדינת ישראל, פסקה 10 (16.11.2021); ע"פ 4221/13 ואנונו נ' מדינת ישראל, פסקה 12 (26.3.2015); ע"פ 3011/17 מכלוף פרץ נ' מדינת ישראל, פסקה 14 (31.1.2019); ע"פ 966/15 מדינת ישראל נ' פלוני, פסקה 15 (23.12.2015)).

מתאימות לענייננו גם קביעותיו של השופט א' שטיין במקרה אחר: "הביטוי 'אלימות בין בני זוג' איננו משקף נאמנה את המציאות העגומה שמאחוריו. המדובר הוא, על פי רוב, במעשי אלימות של גברים בנשותיהם אשר נעשים בין כתלי הבית או בסביבה פרטית אחרת באין רואה, באין מפריע, ובאין שומע - או באין מי שרוצה לשמוע; [...] בגינוי ובהוקעה של מבצעי עבירות אלה אין די; את הגינוי וההוקעה כאמור יש לגבות על ידי הטלת עונשים הולמים ומרתיעים על בני הזוג האלימים" (ע"פ 241/17 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה 34 (16.7.2019), ההדגשה הוספה -י' א').

על בית המשפט להוסיף ולפעול כמיטב יכולתו במאמציו למיגור תופעה קשה זו - כך במישור הרתעת העברייני עצמו, וכן במישור הרתעת הרבים. בגדר זאת, אל לקביעות הנוקבות הנכללות בפסיקת בית משפט זה שחלקן אוזכרו לעיל, להיוותר בגדר רטוריקה בלבד.

12. בענייננו, הלכה למעשה, בית המשפט המחוזי הקל עם המשיב במספר מישורים: הן בקביעתו כי בגין שני אירועי האלימות - כלפי המתלוננת וכלפי עסאם נכון לקבוע מתחם ענישה הולם אחד; הן באופן בו מיקם כאמור את עונשו של המשיב בגדרי מתחם זה; והן בקביעתו כי עונש המאסר המותנה שהוטל על המשיב בהליך קודם ירוצה חלקו בחופף.

כאשר אנו פונים לבחון את התוצאה הסופית שהתקבלה משילובם של כל אלו, ניכר כי מדובר בתוצאה מקלה יתר על המידה המחייבת את התערבותנו - המשיב תקף באגרופים ללא רחם את רעייתו ושבר את אפה לנגד עיניו של בנם הפעוט. הוא לא חדל ממעשיו עד אשר "[ש]בני משפחתו הדפו אותו מן המתלוננת".

משנהדף על ידי קרובי משפחתו, המשיב הפנה את זעמו כלפי דודו, וניסה לדקור אותו פעמיים. גם ניסיון זה, שלא צלח למרבה המזל, נעשה אל מול עיני בן-דודו הקטין של המשיב. הסיבה למעשיו החמורים של המשיב - חשדו כי המתלוננת בוגדת בו. לדבריו, מעשיו נבעו מה"רגש". אולם, בנימוקים אלו אין כדי להצדיק, ולו במאומה, הקלה בעונשו - ובמידה רבה הם שעומדים בבסיס הצורך בהחמרת ענישתו.

אף לא מצאתי כי האופן בו המשיב הביע צער על מעשיו, כנה ככל שיהא, כמו גם הודאתו בעובדות כתב האישום המתוקן, מצדיקים הקלה כה משמעותית בעונשו. לא כל שכן בהינתן עברו הפלילי של המשיב ונוכח יתר

השיקולים הרבים וכבדי המשקל המצביעים לעבר הצורך למקם את עונשו בחלקו העליון של מתחם הענישה ההולם שקבע בית המשפט המחוזי.

יוצא אפוא, כי משבית המשפט המחוזי ביקש להעניק למשיב "הזדמנות נוספת", הוא גזר עליו עונש הסוטה לקולה, באופן בולט וברור, מן הענישה הראויה וההולמת בגין מעשיו.

13. סיכומו של דבר, יש כאמור לקבל את הערעור.

בהתחשב בכלל לפיו ערכאת הערעור אינה ממצה את הדין, אציע כי נורה שרכיב עונש המאסר בפועל שיוטל על המשיב בגין העבירות בהן הורשע בהליך זה יהא 30 חודשי מאסר בפועל, חלף 18 חודשי מאסר בפועל שהוטלו בגזר דינו של בית המשפט המחוזי.

כמו כן נותר על כנה את הפעלת עונש המאסר המותנה בן ה-12 חודשים מחציתו בחופף ומחציתו במצטבר כך שעל המשיב יהא לרצות 36 חודשי מאסר בפועל.

יתר רכיבי גזר דינו של בית המשפט המחוזיעל פרטיו השונים יותרו אף הם על כנם.

ש ו פ ט

המשנה לנשיאה נ' הנדל:

אני מסכים.

המשנה לנשיאה

השופטת י' וילנר:

אני מסכימה.

שׁוֹפֵט ת

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט י' אלרון.

ניתן היום, ט' באדר א' התשפ"ב (10.2.2022).

שׁוֹפֵט ת

שׁוֹפֵט

המשנה לנשיאה
